

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Stenen windmolen in Ranst (Oelegem)

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Stenen windmolen, Ranst (Oelegem), Kerkhoflei zonder nummer –
monument (opheffing)

Onderwerp

Benaming: Stenen windmolen te Oelegem

Adres of ligging: Kerkhoflei zonder nummer, Ranst (Oelegem)

Dossier

Type dossier: opheffingsdossier (Gehele opheffing)

Dossiernummer: 4.001/11035/103.1

Bescherming

Beschermd als: monument

Beschermingsbesluit: besluiten secretaris-generaal van 26 augustus 1943

URI Besluitendatabank Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/besluiten/80>

Inventaris Onroerend Erfgoed

URI Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/5764>

Samenvatting

De bescherming als monument van de stenen windmolen in Ranst (Oelegem) wordt opgeheven omwille van het algemeen belang. De molen is op 5 februari 2024 opnieuw definitief beschermd als monument met een overgangszone in functie van het vrijwaren van de windvang en dus wordt de bescherming van 26 augustus 1943 opgeheven in functie van rechtszekerheid (het vermijden van een dubbele bescherming).

Datum

Datum: 12/03/2026

INHOUDSTAFEL

1.	Aanleiding tot opmaak van het dossier	4
2.	Beschrijvend gedeelte	4
2.1.	Ruimtelijke context	4
2.2.	Historiek van het beschermde goed	4
2.3.	Historiek van het beschermings- en beheerdossier	5
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.5.	Juridische toestand.....	5
2.5.1.	Adres en kadaster	5
2.5.2.	Onroerend erfgoed	5
2.5.3.	Omgeving.....	5
3.	Evaluerend gedeelte	6
3.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	6
3.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	6
3.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing.....	6
4.	Bronnen	6
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier.....	6
5.1.	Inspectierapport Monumentenwacht (2021).....	6

1. AANLEIDING TOT OPMAAK VAN HET DOSSIER

Dit dossier werd opgemaakt naar aanleiding van een typologisch-thematisch evaluerend onderzoek naar windmolens in Vlaanderen.

De Vlaamse Regering heeft zich in het Regeerakkoord (2019-2024) als doel gesteld om te onderzoeken of het behoud van het beschermd erfgoed geslaagd is. De herevaluatie van windmolens (2020-2021) diende hierbij als één van de pilootprojecten. Alle bewaarde traditionele windmolens in Vlaanderen werden in het kader van dit project geherevalueerd binnen een thematisch-typologisch toetsingskader en op basis van de huidige erfgoedwaarden en criteria. De resultaten en methodologie van dit onderzoek zijn terug te vinden in het gepubliceerde rapport: [Tussen hemel en aarde. Een herwaardering van het windmolenerfgoed in Vlaanderen](#).¹

Op basis van dit onderzoek zijn ook tien her-beschermingsprocedures opgestart waarbij windmaalvaardige molens opnieuw beschermd worden als monument met toevoeging van een overgangszone in functie van het vrijwaren van de windvang. Deze dossiers zijn geselecteerd op basis van onder meer volgende criteria:

- windmaalvaardigheid;
- huidige windvang (voldoende maar bedreigd of aangetast);
- al aanwezige aandacht en initiatieven voor windvang (bijvoorbeeld in het beheersplan);
- geografische, typologische en chronologische diversiteit van het pakket;
- molentypes die qua windvang kwetsbaar zijn zoals stenen grondzeilers.

Na de definitieve herbescherming van deze molens, worden de oude, dubbele beschermingen als monument opgeheven.

Dit dossier omvat de opheffing van de oude bescherming als monument van de stenen windmolen in Ranst (Oelegem), omwille van de her-bescherming van de molen als monument met overgangszone in functie van windvang.

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE²

2.1. Ruimtelijke context

De Stenen windmolen van Oelegem is gelegen in het dorpscentrum, circa 200 meter ten zuidwesten van de kerk. De molen wordt ontsloten aan de oostzijde door de Kerkhoflei. Een 30-tal meter ten noorden van de molen bevindt zich de bebouwing langs de Achterstraat, aan de zuidzijde van de molen is het kerkhof gelegen en verderop het Albertkanaal.

2.2. Historiek van het beschermd goed

De Stenen Molen werd opgericht in 1845 door Martinus De Winter - De Backer die ook de eerste molenaar was. De molen bevond zich een 100-tal meter ten noorden van de Kempische Vaart of het Kempisch Kanaal naar de haven van Antwerpen (1846), een waterweg die in de jaren 1930 opging in het Albertkanaal. In 1852 werd de molen voorzien van een nieuw gebouwtje met rosmolen maar vanaf 1860 werd dit al gebruikt als magazijn en later verdween het. In 1891 werd de molen aangekocht door een concurrent-molenaar, burgemeester van Oelegem Jan-Baptist Heylen, die de werking van de molen afbouwde. Na de Eerste Wereldoorlog raakte de molen helemaal buiten gebruik en werd deze

¹ <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/OAOE/187/OAOE187-001.pdf>

² Dit beschrijvend gedeelte is gebaseerd op: Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: *Stenen Molen* [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/13956> en DENEWET L. & HOLEMANS H. 2020: *Stenen Molen* [online], <https://www.molenechos.org/molen.php?nummer=54> (beide geraadpleegd op 27-09-2022).

herbestemd als stalling voor een autobus en later als jeugdlokaal en weekendverblijf. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de molen zwaar gehavend door beschietingen.

2.3. Historiek van het beschermings- en beheerdossier

De stenen molen van Oelegem werd net zoals tientallen andere windmolens beschermd tijdens de Twee Wereldoorlog, meer bepaald op 26 augustus 1943. Dit verhinderde niet dat de molen zwaar gehavend werd door beschietingen. In 1962 onderging de molen een eerste herstelling door molenbouwer Caers. In 1986 kocht de gemeente Ranst de molen aan en in 1987 en 1990 liet ze een noodrestauratie uitvoeren. De maalvaardige restauratie volgde in 1997-1998 door de firma Verstraete uit Rumbeke (Roeselare) naar plannen van architect Paul Gevers uit Kasterlee. In 1998 werd ook de romp hervoegd en van een rode kaleilaag voorzien. In 2011 volgde een herstelling van de kap door Adriaens Molenbouw bv uit Weert en nadien schilderwerken aan de romp. In 2018 was er sprake van een wiekbreuk. In de zomer van 2022 werd de restauratie van de wieken en het gevluht voltooid en sindsdien is de molen opnieuw draaivaardig. Restauratie van de molen is gepland, evenals het opnieuw maalvaardig maken van de molen door herstel van de tandwielen. In de omgeving van de molen werd recent een bakkershuisje gebouwd en in de toekomst is de bouw van een smidse gepland.

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens meerdere plaatsbezoeken op 30 maart 2022 en op 3 oktober 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

Het goed heeft onderhoud nodig, onder meer aan de romp (voeg- en muurwerk en vochtproblemen, vooral aan de zuidwestzijde) en het schrijnwerk. Voor een gedetailleerde bouwfysische evaluatie van het goed, verwijzen we naar het inspectierapport van Monumentenwacht Vlaanderen die het goed inspecteerde op 25 maart 2021 (zie bijlage 5.1.).

2.5. Juridische toestand

2.5.1. Adres en kadaster

Het in 1943 beschermde monument stenen windmolen bevindt zich aan de Kerkhoflei zonder nummer in Ranst (Oelegem), bij het kadaster bekend als: Ranst, tweede afdeling, sectie C, perceelnummer 536B.

2.5.2. Onroerend erfgoed

De stenen windmolen is beschermd als monument op 26 augustus 1943 (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/5764>) met een goedgekeurd beheersplan (2019) en is op 5 februari 2024 opnieuw beschermd als monument "Stenen windmolen" met een overgangszone in functie van het vrijwaren van de windvang (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/175805> en <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/175806>).

De molen is opgenomen in de op 14 maart 2019 vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed als Beltmolen (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/111308>).

2.5.3. Omgeving

De Gewestplanbestemming van het beschermde monument is woongebied.

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De stenen windmolen te Oelegem werd beschermd als monument bij besluit van de secretaris-generaal van 26 augustus 1943 omwille van de artistieke en esthetische waarde.

In functie van een betere bescherming en meer specifiek in functie van het vrijwaren van de windvang, werd de molen op 5 februari 2024 opnieuw definitief beschermd als monument met toevoeging van een overgangszone. De erfgoedwaarden, de beschrijving op basis van de erfgoedkenmerken en -elementen en de beheersdoelstellingen werden geactualiseerd bij deze bescherming.

Artikel 6.2.1, 3°, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. Gezien er voor de stenen windmolen te Oelegem een nieuwe bescherming als monument is, wordt het beschermingsbesluit van 26 augustus 1943 opgeheven. De opheffing van dit besluit heeft als doel een dubbele bescherming als gevolg van de herbescherming te vermijden. Het algemeen belang vereist dat de burger op duidelijke wijze de rechtsgevolgen moet kunnen inschatten, wat bij deze dubbele bescherming niet het geval zou zijn.

3.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

Er gaan geen erfgoedwaarden verloren bij deze opheffing aangezien de molen in 2024 definitief herbeschermd is als monument.

3.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van de stenen windmolen, Kerkhoflei zonder nummer in Ranst (Oelegem), wordt geheel opgeheven. Het kadastraal perceel gevat door de opheffing is opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

4. BRONNEN

Agentschap Onroerend Erfgoed, intern beschermings- en beheersarchief
Gemeente Ranst 2018: *Beheersplan onroerend erfgoed: Stenen Molen van Oelegem*.

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: *Tussen hemel en aarde. Een herwaardering van het windmolenerfgoed in Vlaanderen* [online] <https://doi.org/10.55465/WXDM2382> (Geraadpleegd op 04-11-2022).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: *Stenen Molen* [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/13956> (Geraadpleegd op 04-11-2022).

DENEWET L. & HOLEMANS H. 2020: *Stenen Molen* [online], <https://www.molenechos.org/molen.php?nummer=54> (beide geraadpleegd op 27-09-2022).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Inspectierapport Monumentenwacht (2021)